

Afvalscheiding: kleuren, namen en pictogrammen

Onderzoek huidige communicatie

Versie 1.2

Oorspronkelijk onderzoek: november 2016. Update: juni 2017

Bij Pl...

- Plastic verpakking
- Metaal en blikjes
- ...rankenkartons

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Project	4
1.2	Vooronderzoek	5
2	Richtlijnen	6
2.1	Richtlijn verpakkingen	7
2.2	Richtlijn buitenshuis	8
2.3	Richtlijn evenementen	9
2.4	Richtlijn spoor / stations	10
3	Voorbeelden afvalscheiden	11
3.1	Apps	12
3.2	Steden	15
3.3	(Openbaar) Vervoer	19
3.4	Ontspannen / Evenementen	20
3.5	Bedrijven	21
4	Terminologie	22
4.1	Terminologie (in relatie tot online zoekresultaten)	23
5	Communicatie divers	24
5.1	Divers	25
5.2	Restafval	27
5.3	Papier	28
5.4	Plastic / PMD	29
5.5	Glas	31

1 Inleiding

1.1 Project

VAN AFVAL NAAR GRONDSTOF

Met het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) werkt het rijk aan de beweging naar een circulaire economie. Voor het verminderen van de hoeveelheid restafval van huishoudens en de dienstensector voert Rijkswaterstaat twee programma's uit: VANG Huishoudelijk afval en VANG Buitenshuis.

AANLEIDING EN DOELSTELLING

Bij beheerders van (semi-) openbare ruimte zoals winkelcentra, stations en evenementen bestaat een grote behoefte aan een richtlijn voor meer uniforme en herkenbare afvalscheiding buitenshuis. Zeker voor plekken waar veel eenmalige bezoekers komen en waar mensen haast hebben, hebben zij de wens om het goed scheiden van afval makkelijk en herkenbaar te maken. In 2015 heeft Rijkswaterstaat hiervoor de Richtlijn herkenbare afvalscheiding buitenshuis opgesteld. Ook gemeenten zijn bezig met het verbeteren van de huishoudelijke afvalinzameling en zoeken daarvoor duidelijke communicatiemiddelen, waaronder kleuren, pictogrammen en een goede benaming van de afvalstromen.

In 2017 wil Rijkswaterstaat voor vijf afvalstromen standaardsets van kleur, benaming en pictogram

beschikbaar stellen voor gebruik voor huishoudelijk afval en vergelijkbaar afval dat buitenshuis bij bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties vrijkomt. Zodat niet iedere organisatie deze zelf hoeft te ontwikkelen.

Het gaat om afvalstromen die zowel thuis als buitenshuis veel voorkomen. De benamingen en kleuren van de afvalstromen staan nog niet vast.

Het doel van een standaardcombinatie van kleur, benaming en pictogram voor de afvalstromen is dat mensen herkennen dat er gescheiden moet worden en dat de pictogrammen mensen helpen om hun afval in de juiste bak te doen. De kleur-naam-pictogram-combinatie moet hieraan bijdragen.

Rijkswaterstaat beseft dat voor goede afvalscheiding ook aanvullende communicatie nodig is, bijvoorbeeld kennis over welke producten wel en niet met die afvalstroom gerecycled kunnen worden.

Het gedrag van mensen is in meer of mindere mate onbewust en verschilt per plek. Voor het scheiden van huishoudelijk afval is de uitdaging daarom minder groot dan voor afval in de openbare ruimte. Rijkswaterstaat denkt dat eenheid en herkenbaarheid in kleur-

naam-pictogram helpt om op al deze plekken meer en betere afvalscheiding te krijgen.

RESULTAAT

Het resultaat van de werkzaamheden zijn sets van kleur-naam-pictogram voor restafval, papier, glas, GFT en plastic (en varianten van die afvalstroom).

Aan de pictogrammen herkennen mensen dat er afval gescheiden moet worden. De pictogrammen helpen mensen om hun afval in de juiste bak te doen.

De pictogrammen worden (gebruiks)rechtenvrij en in verschillende formaten aan de opdrachtgever beschikbaar gesteld.

Daarnaast volgt er een aangepaste Richtlijn herkenbare afvalscheiding.

1.2 Vooronderzoek

GLOBAAL IN KAART BRENGEN

Dit onderzoek betreft het globaal in kaart brengen van huidige communicatie richting 'gebruikers' die afval dienen te gaan scheiden.

- Welke richtlijnen liggen hieraan ten grondslag?
- In welke verschijningsvormen komt men de communicatie omtrent afvalscheiding gedurende de dag tegen?

Het betreft geen uitputtend onderzoek, maar belicht binnen ieder onderdeel een aantal voorbeelden. Hiermee wordt inzicht gegeven in de mate van (in)consistentie in terminologie, vormtaal en kleurgebruik.

SCOPE

Dit onderzoek heeft betrekking op:

- afvalscheiding in Nederland;
- de afvalstromen: restafval, papier, plastic/PMD, GFT/organisch en glas;
- situaties waar afvalscheiding plaatsvindt. Het betreft hier geen volledig onderzoek naar communicatie rondom reguliere (zwerf)afvalinzameling.

DOEL

Doel van dit vooronderzoek is:

- vaststellen of de vooraf gestelde uitgangspunten aansluiten bij / inspelen op bij de huidige situatie rondom communicatie rond afvalscheiding in Nederland;
- een basis te leggen voor het (schets)ontwerp van pictogrammen en de daarbij te ontwikkelen pictogrammensets.

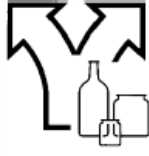
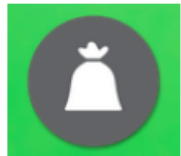

2 Richtlijnen

Een selectie van richtlijnen vanuit de overheid en overkoepelende instanties.

2.1 Richtlijn verpakkingen

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
<p>WEGGOOIWIJZER Door: Kennisinstituut Duurzaam Verpakken (KIDV)</p>	 <p><i>Terminologie is verschillend.</i></p> <p><i>De terminologie bovenaan benoemd het onderdeel van de verpakking.</i></p> <p><i>De terminologie onderaan sluit aan op het icoon en verduidelijkt de wijze van weggooien. Onder andere:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij restafval 	 <p><i>Terminologie is verschillend.</i></p> <p><i>De terminologie bovenaan benoemd het onderdeel van de verpakking.</i></p> <p><i>De terminologie onderaan sluit aan op het icoon en verduidelijkt de wijze van weggooien. Onder andere:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij oud papier 	 <p><i>Terminologie is verschillend.</i></p> <p><i>De terminologie bovenaan benoemd het onderdeel van de verpakking.</i></p> <p><i>De terminologie onderaan sluit aan op het icoon en verduidelijkt de wijze van weggooien. Onder andere:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bij plastic afval (picto bovenaan) • Bij drankenkartons (picto onderaan) 	<p>N.v.t.</p>	 <p><i>Terminologie is verschillend.</i></p> <p><i>De terminologie bovenaan benoemd het onderdeel van de verpakking.</i></p> <p><i>De terminologie onderaan sluit aan op het icoon en verduidelijkt de wijze van weggooien. Onder andere:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • In glasbak

2.2 Richtlijn buitenshuis

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
<p>RICHTLIJN HERKENBARE AFVALSCHEIDING BUITENSHUIS <i>Door: Rijkswaterstaat Leefomgeving</i></p> <p><i>Zwart-wit pictogrammen: VROM 1996</i></p> <p><i>Gekleurde pictogrammen: Recyclemanager app</i></p>					
	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Restafval 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Papier 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Plastic • Plastic verpakkingen 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • GFT 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Glas
					
			 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • PMD • PMD verpakkingen • Plastic en metalen verpakkingen en drankenkartons 		

2.3 Richtlijn evenementen

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
TOOLKIT EVENEMENTEN <i>Door: Nederland Schoon</i>	<i>Geen specifiek pictogram. Terminologie:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Restafval • Rest 	<i>Geen specifiek pictogram. Terminologie:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Schoon papier • Papier 	<i>Geen specifiek pictogram. Terminologie:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Plastic verpakkingen • PMD verpakkingen 	<i>Geen specifiek pictogram. Terminologie:</i> <ul style="list-style-type: none"> • GFT 	<i>Geen specifiek pictogram. Terminologie:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Glas

		
Voorbeeld: Bord voor boven afvalbakken	Inzet Supportershome	Wielertenu Supporter van Schoon

Materialen te bestellen bij derden.

		
Afvaleiland 2 containers	Afvaleiland 6 containers	'Geleidende' duobak met bovenbord
		
Team zichtbaar reinigen		

Beeld uit 'Toolkit evenementen'

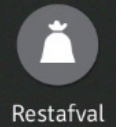
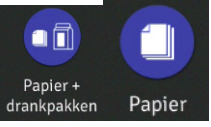
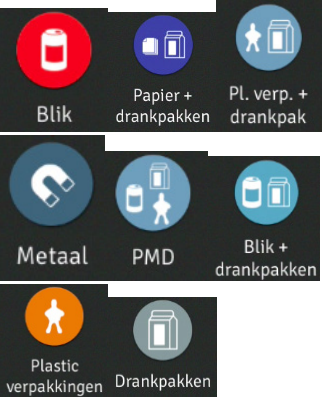
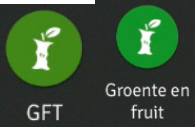
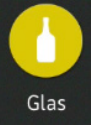
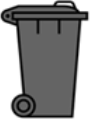

2.4 Richtlijn spoor / stations

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
<p>UIC Door: International Union of Railways</p> <p>Het betreft internationale richtlijnen, maar relevant in deze is dat UIC pictogrammen over het algemeen de basis vormen voor de pictogrammen op de Nederlandse treinstations en in de treinen.</p>	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rubbish bin <p>Pictogram is niet ontwikkeld specifiek voor restafval.</p>	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Waste paper basket 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Container to collect plastic waste <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Container to collect metal cans 	<p>N.v.t.</p>	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bottle bin

3 Voorbeelden afvalscheiden

Een selectie van communicatie richting gebruikers op diverse contactmomenten.
Door middel van deze selectie wordt inzicht gegeven in de mate van (in)consistentie
in terminologie, vormtaal en kleurgebruik.

3.1 Apps

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
<p>AFVALWIJZER Door: Milieu Centraal Potentieel bereik: Onbekend</p>	<p>Geen pictogram. Terminologie: • Restafval</p>	<p>Geen pictogram. Terminologie: • Oudpapier en karton</p>	<p>Geen pictogram. Terminologie: • PMD</p>	<p>Geen pictogram. Terminologie: • Groente-, fruit- en tuinafval • gft</p>	<p>Geen pictogram. Terminologie: • Glas</p>
<p>AFVALWIJZER Door: Addcomm Direct Potentieel bereik: 4.067.593</p>	 <p>Terminologie: • Restafval</p>	 <p>Terminologie: • Papier en karton</p>	<p>Pictogram en terminologie onbekend (geen adres gevonden met plastic / PMD dat is opgenomen in de Afvalwijzer app)</p>	 <p>Terminologie: • Groent, Fruit en Tuinafval • gft-afval • gft</p>	 <p>Terminologie: • Glas</p>
<p>RECYCLEMANAGER Door: ARN Potentieel bereik: 1.729.817</p>	 <p>Restafval Terminologie: • Restafval</p>	 <p>Papier + drankpakken Papier Terminologie: • Papier • Oud papier • Oudpapier • Papier + drankpakken</p>	 <p>Blik Papier + drankpakken Pl. verp. + drankpak Metaal PMD Blik + drankpakken Plastic verpakkingen Drankpakken Terminologie: • Divers (zie boven)</p>	 <p>GFT Groente en fruit Terminologie: • GFT • Groente en fruit • Groente, Fruit en Tuinafval • GF-afval • GFT-afval • gft-afval</p>	 <p>Glas Terminologie: • Glas • Glazen verpakkingen</p>
<p>CURE (OA EINDHOVEN) Door: Cure Potentieel bereik: 38.864</p>	 <p>Terminologie: • Restafval</p>	 <p>Terminologie: • Papier en karton</p>	 <p>Terminologie: • Plastic verpakkingen (picto links) • PMD (picto rechts) • Plastic verpakkingen-afval, metalen verpakkingen en dranken-kartons</p>	 <p>Terminologie: • GFT • GFT-afval • Groente-, Fruit- en Tuinafval</p>	 <p>Terminologie: • Glas</p>

Apps (vervolg)

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
<p>GAD-APP Door: GAD</p> <p>Potentieel bereik: Onbekend.</p>	<p>Geen pictogram. Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Restafval (grijs) • Restafval container 	<p>Niet in app.</p>	<p>PLASTIC METALEN DRANKEN- KARTONS</p> <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • PMD • PMD afval • Plastic metalen drankenkartons 	<p>Geen pictogram. Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • GFT-afval (groen) • GFT-afval container 	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Glas
<p>HVC Door: HVC</p> <p>Potentieel bereik: 1.091.573</p>	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Restafval 	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oud papier & karton 	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plastic, blik en lege pakken 	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Groente, fruit- en tuinafval 	 <p>Glas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Groente, fruit- en tuinafval
<p>TWENTE MILIEU Door: Twente Milieu</p> <p>Potentieel bereik: 423.291</p>	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Restafval 	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Papier 	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verpakkingen • Blik • Blikverpakkingen • Drinkenkartons • Plastic • Plastic verpakkingen 	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • GFT • GFT-afval • Groente-, Fruit- En Tuinafval 	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Glas
<p>100-100-100 Door: Rova en NVRD</p> <p>Bereik: Onbekend.</p>	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Restafval 	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oud papier 	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Plastic, blik & pak 	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • GFT • gft • Groente- fruit- en tuinafval • Natuurlijk afval 	 <p>Terminologie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Glas • Glasverpakkingen • Klein glas

Apps (vervolg)

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
<p>DEAFVALAPP Door: Addcomm Direct</p> <p>Bereik: Onbekend.</p>	 <p>REST</p> <p>Terminologie: • Restafval</p>	 <p>PAPIER</p> <p>Terminologie: • Papier • Oud papier</p>	 <p>PLASTIC</p> <p>Terminologie: • Plastic • Plastic verpakkingsafval</p>	 <p>GFT</p> <p>Terminologie: • gft • gft-afval • Groente- fruit- en tuinafval</p>	 <p>GLAS</p> <p>Terminologie: • Glas</p>
<p>SHOP&DROP Door: Shop&Drop</p> <p>Bereik: Onbekend.</p>	 <p>Terminologie: • Restafval</p>	 <p>Terminologie: • Kranten • Papier & karton</p>	 <p>Basisterminologie onbekend. Terminologie in tekst: • Plastic</p>	 <p>Basisterminologie onbekend. Terminologie in tekst: • GFT-afval</p>	 <p>Terminologie: • Verpakkingsglas • Glas</p>

3.2 Steden

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
UTRECHT <i>Communicatie divers; oa website, brochures</i>	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Restafval 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Papier en karton • Oud papier en karton 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Plastic, blik en pak • PBP 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Groente, fruit en tuin (gft) • Groente-, fruit- en tuinafval 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Glas
UTRECHT <i>Straat</i>	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Restafval 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Papier afval 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Plastic afval 	N.vt.	N.vt.
UTRECHT <i>Huis</i>	 <p><i>Terminologie onbekend.</i></p>	 <p><i>Terminologie onbekend.</i></p>	 <p><i>Terminologie (aangetroffen):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Plastic afval 	<i>Terminologie onbekend.</i>	 <p><i>Terminologie onbekend.</i></p>

Steden (vervolg)

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
<p>AMSTERDAM Communicatie divers; oa website, brochures</p>	<p>Geen pictogram. Terminologie: • Restafval</p>	 <p>Terminologie: • Papier en karton • Paper and cardboard</p>	 <p>Terminologie: • Drankkartons (picto links) • Plastic verpakkingsmateriaal (picto rechts) • Plastic packaging (picto rechts) Opvallend: drankkartons ontbreekt bij Engelse instructie. • Plastic, drankkarton</p>	 <p>Terminologie: • Groente en fruitafval • Groente- en fruitafval • GF-afval</p>	 <p>Terminologie: • Glas • Glass</p>
<p>AMSTERDAM Straat (Amsterdam Oost)</p>	 <p>Terminologie: • Rest afval</p>	 <p>Terminologie: • Papier</p>	 <p>Terminologie: • Plastic</p>	<p>N.vt.</p>	<p>N.vt.</p>
<p>AMSTERDAM Huis</p>	 <p>Terminologie: • Restafval</p>	 <p>Terminologie: • Papier</p>	 <p>Terminologie (aangetroffen): • Plastic • Plastic verpakkingen</p>	<p>Aanwezigheid onbekend.</p>	 <p>Terminologie: • Glas</p>

Steden (vervolg)

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
ZWOLLE <i>Communicatie divers; oa website, brochures</i> <i>(via Rova)</i>	 <i>Terminologie:</i> • Restafval	 <i>Terminologie:</i> • Papier • Papier en karton	 <i>Terminologie:</i> • PMD	 <i>Terminologie:</i> • GFT	 <i>Terminologie:</i> • Glas
ZWOLLE <i>Straat</i>	<i>Aanwezigheid onbekend.</i>	<i>Aanwezigheid onbekend.</i>	<i>Aanwezigheid onbekend.</i>	<i>Aanwezigheid onbekend.</i>	<i>Aanwezigheid onbekend.</i>
ZWOLLE <i>Huis</i>	<i>Weergave op afvalbakken onbekend.</i>	<i>Weergave op afvalbakken onbekend.</i>	<i>Weergave op afvalbakken onbekend.</i>	<i>Weergave op afvalbakken onbekend.</i>	<i>Weergave op afvalbakken onbekend.</i>

Steden (vervolg)

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
<p>ALKMAAR <i>Communicatie divers; oa website, brochures</i></p>	 <p><i>Geen pictogram.</i> <i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Restafval 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Papier en karton • Oud papier en karton 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Plastic (PMD) • PMD • Plastic- en metalen verpakkingen, en drankkartons. 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • GFT • GFT-afval • Groente-, fruit- en tuinafval 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Glas
<p>ALKMAAR <i>Straat</i></p> <p><i>De getoonde container bevindt zich in de binnenstad. Deze is in principe voor huishoudelijk afval, maar heeft ook een zwerfvuilklep voor het winkelend publiek.</i></p>	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Rest • Zwerfafval 	<p><i>N.v.t.</i></p>	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • PMD 	<p><i>N.v.t.</i></p>	<p><i>N.v.t.</i></p>
<p>ALKMAAR <i>Huis</i></p> <p><i>De getoonde containers bevinden zich in de binnenstad.</i></p>	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwerfafval • Restafval 	 <p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Papier & karton • Papier 	<p><i>Terminologie (aangetroffen):</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Plastic • Plastic verpakkingen 	<p><i>Aanwezigheid onbekend.</i></p>	<p><i>Terminologie:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Glas

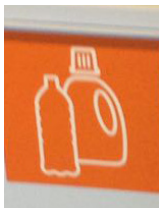

3.3 (Openbaar) Vervoer

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
<p>SCHIPHOL Door: Schiphol</p> <p>Terminologie: • Wase • Restafval</p>	 <p>Terminologie: • Paper • Papier</p>	 <p>Terminologie: • Plastic • PET</p>	N.v.t.	N.v.t.	
<p>TREINSTATIONS Door: ProRail / NS (pilots)</p> <p>Alle pictogrammen worden op dit moment nog toegepast. De bovenste pictogrammen zijn de meest recent ontwikkelde pictogrammen.</p> <p>Terminologie: • Restafval</p>	 <p>Terminologie: • Kranten en tijdschriften</p> <p>Terminologie: • Schoon en droog papier</p>	 <p>Terminologie: • Plastic, blik en pakken</p> <p>Terminologie: • PMD (plastic, metaal en drankenkartons)</p>	N.v.t.	N.v.t.	
<p>VERZORGINGSPLAATS SMALHORST - A28 (PILOT) Door: Rijkswaterstaat</p> <p>Terminologie: • Restafval Interessant: glas behoort in dit geval tot 'Restafval'!</p>	 <p>Terminologie: • Schoon papier</p>	 <p>Terminologie: • PMD</p>	N.v.t.	N.v.t. (glas behoort in dit geval tot 'Restafval')	

3.4 Ontspannen / Evenementen

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
<p>TOUR DE FRANCE (GRAND DEPART UTRECHT) <i>Door: Nederland Schoon</i></p>	 <p><i>Terminologie:</i> • Rest</p>	 <p><i>Terminologie:</i> • Papier</p>	 <p><i>Terminologie:</i> • Plastic</p>	N.v.t.	<p><i>Geen pictogram. Terminologie:</i> • Glas</p>
<p>AMSTERDAM ARENA</p>	 <p><i>Terminologie:</i> • Restafval • General waste • Rest</p>	 <p><i>Terminologie:</i> • Papier • Paper</p>	 <p><i>Terminologie:</i> • Kunststof • Plastic</p>	N.v.t.	N.v.t.
<p>STRANDEN KIKDUIN EN SCHEVENINGEN</p>	 <p><i>Terminologie:</i> • Afval</p>	 <p><i>Terminologie:</i> • Papier • Paper</p>	 <p><i>Terminologie:</i> • Plastic</p>	N.v.t.	 <p><i>Terminologie:</i> • Glas • Glass</p>
<p>VIERDAAGSE NIJMEGEN <i>Door: Vierdaagse- feesten / DAR</i></p>	 <p><i>Terminologie:</i> • Restafval</p>	N.v.t.	 <p><i>Terminologie:</i> • PET</p>	N.v.t.	N.v.t.

3.5 Bedrijven

	REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS / ANDERS
BELASTINGDIENST	 <p>Terminologie: • Rest</p>	N.v.t.	 <p>Terminologie: • Plastic</p>	 <p>Terminologie: • GFT</p>	 <p>Terminologie: • Bekers Interessant: hier dienen ook 'tissues' ingegooid te worden.</p>
NEDERANDE SPOORWEGEN (KANTOOR 'KTT')	 <p>Terminologie: • Rest</p>	 <p>Terminologie: • geen</p>	 <p>Terminologie: • PET • Plastic</p>	 <p>Terminologie: • geen</p>	 <p>Terminologie: • geen</p> <p>Terminologie: - geen</p>
ROTTERDAM STADSKANTOOR	 <p>Terminologie: • Rest</p>	N.v.t.	 <p>Terminologie: • Plastic</p>	N.v.t.	 <p>Terminologie: • geen</p>
SCHIPHOL GROUP (HOOFDKANTOOR)	 <p>Terminologie: • Restafval</p>	 <p>Terminologie: • Karton</p> <p>Terminologie: - Vertrouwelijk papier.</p>	 <p>Terminologie: • Kunststoffen</p>	 <p>Terminologie: • GFT</p>	 <p>Terminologie: • Bekers</p> <p>Terminologie: - Klein gevaarlijk afval.</p>

4 Terminologie

4.1 Terminologie (in relatie tot online zoekresultaten)

In onderstaande tabel zijn alle termen opgenomen zoals deze in hoofdstuk 3 zijn geconstateerd (uitzonderingen: duidelijke afwijkingen die niet logisch zijn).

Achter elke term is in grijs het resultaat van een term op Google weergegeven. Belangrijke kanttekening is dat sommige termen (zoals 'plastic', 'GF') niet specifiek aan afval gerelateerd kunnen worden. De kwaliteit van de zoekresultaten verschilt hierdoor.

Wél kan bijvoorbeeld worden geconcludeerd dat een term als 'Oud papier' gangbaarder is dan 'Oudpapier'. Of dat een term als 'Plastic verpakkingen' veel bekendder is dan de term 'Plastic verpakingsafval'. Dit is bruikbare informatie voor het bepalen van terminologie.

REST	PAPIER	PLASTIC / PMD	GFT / ORGANISCH	GLAS
<ul style="list-style-type: none"> • Restafval 347.000 • Rest 1.200.000.000 (internationaal / landelijk ook een andere betekenis, veel geen relatie met afval) 	<ul style="list-style-type: none"> • Papier 254.000.000 • Oud papier 4.200.000 • Oudpapier 240.000 • Oud papier en karton 452.000 • Oudpapier en karton 108.000 • Kranten en tijdschriften 413.000 (vaak niet in relatie tot afval) • Schoon en droog papier 331.000 	<ul style="list-style-type: none"> • Plastic 1.070.000.000 • Plastic verpakkingen 519.000 • Plastic verpakingsafval 34.800 • Plastic afval 533.000 • PMD 15.300.000 (internationaal andere betekenis, veelal niet in relatie tot afval) • PMD (plastic, metaal en drankkartons) 5.840 • Plastic verpakingsafval, metalen verpakkingen en drankkartons 2.720 • Plastic- en metalen verpakkingen, en drankkartons 8.060 • PBP 7.050.000 (vrijwel allen niet in relatie tot afval) • Plastic, blik en pak 165.000 • Plastic, blik en pakken 124.000 • Drankkartons 34.300 • Plastic, drankkartons 25.800 	<ul style="list-style-type: none"> • GFT 9.120.000 • GFT-afval 126.000 • gft 9.120.000 • gft-afval 126.000 • Groente-, fruit- en tuinafval 51.000 • Groente, Fruit en Tuinafval 51.000 • Groente, fruit en tuin (gft) 29.100 • Groente-, Fruit- en Tuinafval 51.000 • Groente-, Fruit-. En Tuinafval 51.000 • GF 455.000.000 • GF-afval 40.700 (vrijwel allen niet in relatie tot afval) • Groente- en fruitafval 12.500 • Groente en fruitafval 12.500 	<ul style="list-style-type: none"> • Glas 405.000.000 • Glas-afval 490.000

5 Communicatie divers

Op de volgende pagina's worden beelden van een aantal campagnes, lespakketten en interventies uitgelicht.

5.1 Divers

'Schoon belonen' door Nederland Schoon

Afvalspel voor kleuters op 'Aan de slag met afval'

Uitingen Nederland Schoon

Divers (vervolg)

Een bananenschil? Mag bij het **gft!**

Eierdozen en ander karton? Kan bij het **oud papier!**

Blikje leeg? Plastic, Metalen verpakkingen en Drankpakken mogen bij elkaar!

TIP 1

TIP 2

TIP 3

AFVAL SCHEIDEN *dat is Kaassie!*

STADSWERK 072

MEEDOEN IS MAKKELIJK! KIJK OP DATISKAASSIE.NL VOOR MEER HANDIGE TIPS

Gemeente Alkmaar

D66

Wat heb jij nodig om je **afval** te scheiden?

D66 Harderwijk

OBS 'Brandevoort' te Helmond (beeld: ditisonzewijk.nl)

GLAS	PMD	GF	REST	PAPIER
WITGLAS GERLEURD GLAS	BLIKJES BEKERTJES DRANKKARTONS PETFLESJES	GROENTE- & FRUITRESTEN THEEZAKJES		KRANTEN TIJDSCHRIFTEN KARTON

Pictogrammen Reinis Reiniging en Afvalinzameling

Afvalscheiding (onbekend waar, beeld van bmha.nl)

5.2 Restafval

Selectie van Benchmark Huishoudelijk Afval. Meer op: www.bmha.nl

5.3 Papier

PRN

Scheidingswijzer oudpapier

Wél bij het oudpapier

Papier

- Kranten
- Tijdschriften
- Reclamedrukwerk en folders (zonder plastic hoesjes)
- Telefoongids, Gouden Gids, catalogi
- Bonnetjes, (trein-)kaartjes
- Boeken en brochures

Verpakkingen

- Kleine en grote kartonnen dozen
- Papieren zakken en tassen
- Inpakpapier, cadeau papier
- Eierdozen
- Golfkarton
- Kartonnen opvulling bij producten

Administratie

- Print- en kopieerpapier (nietjes, paperclips of plakband zijn toegestaan)
- Schrijfpapier, tekenpapier
- Enveloppen (van papier of karton, ook met venster)

Niet bij het oudpapier

Nat en vuil

- Nat of vies papier en karton (bijv. vervuild door voedselresten, zoals bakpapier, taart- en pizzadozen of koffiefilters)
- Sanitair papier (zakdoekjes, tissues, keukenpapier, luiers, wc-papier)
- Behang (papier en vinyl)

Plastic

- Plastic hoesjes om (reclame-) folders en tijdschriften
- Melk-, yoghurt- en sappakken (drankkarton)
- Vloeibaar wasmiddel verpakkingen (vloeistofdichte kartonnen pakken)
- Diepvrieskartons (met plastic aan binnenkant)
- Geplasticiseerd papier en karton (luikt het niet dit te scheuren, dan is het geplasticiseerd)
- Plastic tassen en zakken
- Piepschuim (polystyreen)

Administratie

- Enveloppen met plastic bubbeljes
- Orders en ringbanden (met metalen of plastic klem en/of plastic kalf)
- Plastic zicht-, show-, hang- en opbergmappen

RECYCLED
Papier gemaakt van gerecyclede materialen
FSC® C011913

6

Consumentenfolder PRN

100% geïnformeerd 84% gerecycled

Natuurlijk Papier en Karton

Nederland is koploper papierrecycling. 84%* van het gebruikte papier en karton wordt ingezameld en hergebruikt.

Tijdschriften worden gedrukt op papier dat is gemaakt van gerecycled oudpapier. Of dat is gemaakt van een natuurlijke en hernieuwbare grondstof: hout. En het Europese bosoppervlak is de afgelopen 50 jaar gegroeid met 30%. Lees dus met een gerust hart jouw favoriete magazines.

*Monitor Papier Recycling Nederland (www.prn.nl)

Ontdek hoe verrassend duurzaam papier en tijdschriften zijn op:

Papier en Karton.nl

Papierenkarton.nl is een initiatief van de hele papier- en kartonketen. Op www.papierenkarton.nl wordt je 100% geïnformeerd over de biologische en duurzame eigenschappen van papier en karton.

Advertentiecampagne van Papier Recycling Nederland

HERGEBRUIK IS FEEST

...VOOR JOU
...VOOR DE NATUUR

PAPIER IN DE JUISTE BAK

WWW.H-I-AMBACHT.NL/AFVAL

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

5.4 Plastic / PMD

Lespakket 'Plastic Power'

Vierdaagsefeesten (beeld: DAR)

Afvalbak 'Oval PMD' van Ecobin

'PMD gemeente' van Ontwerpgroep Lale (i.s.m. KIDV)

Plastic / PMD (vervolg)

PLASTIC	BLIK	DRANKKARTON
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Flessen voor frisdrank, water, melk, azijn, etc. ✓ Knijpflessen voor sauzen, olie, etc. ✓ Flacons voor shampoo, zeep en wasmiddelen ✓ Verpakkingen van kaas, vlees, vis ✓ Bekers voor yoghurt, vla en ijs ✓ Bakjes voor salade, groente, fruit ✓ Zakken voor pasta, rijst, brood, snoepgoed, etc. ✓ Kuifjes voor boter, smeerkaas, saus ✓ Plastic tasje en zakjes ✓ Plantenpogjes ✓ Blisterverpakkingen (bijvoorbeeld van schroefjes, tandenborstels) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Drankblikjes (voor frisdrank, bier, e.d.) ✓ Stalen siroopflessen ✓ Conservenblikken (pastasaus, soep, groente- & fruitblikken) ✓ Aluminium schaalpjes van levensmiddelen ✓ Sproeiapparaten (zoals haarfak, deodorant en slagroom) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kartonnen pakken voor water, vruchtensappen en wijn ✓ Kartonnen pakken voor melk, vla en yoghurt ✓ Kartonnen pakken voor soep en pastasaus
<p>TIPS ✓ Zorg dat verpakkingen leeg zijn. Omspoelen hoeft niet. ✓ Bij blikken de deksel naar binnen buigen. ✓ Drinkkartons platvouwen en de dop er weer op draaien. ✓ Hou verpakkingen los van elkaar zodat de installatie ze kan scheiden. Geen pakken of blikken vullen met plastic. ✓ Doppen en deksels mogen blijven zitten.</p>		

Melk- en soppakken	Pet-, shampoo- en zeepflessen	Plastic snoepverpakkingen	Plastic tasje	Plastic vlees-, kaas en groenteverpakkingen

Bied plastic en drankkartons leeg aan, uitspoelen hoeft niet.

Dit mag er NIET in!

- Plastic met een aluminium laagje (chipszakken)
- Doordrukstrips (medicijnen of kousen)
- Verpakkingen van chemische inhoud
- Make-up verpakkingen
- Verpakkingen van Pepschuim

PLASTIC	METAAAL	DRANKKARTONS
Alleen tasje en verpakkingen	Scherpe delen naar binnen vouwen	Plat vouwen en dop sluiten

NAAR DE WEG PLAATSEN

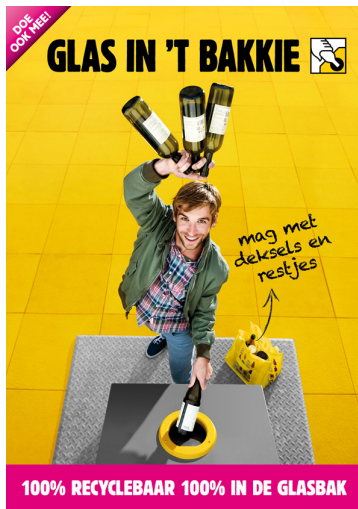
NIET

- Verpakkingen met inhoud
- Verpakkingen met gevaarlijk afval (kitkokers, terpentijnlacons e.d.)
- Samengestelde verpakkingen (doordrukstrips, chipsverpakking e.d.)
- Pepschuim

Kampen

Selectie stickers van Benchmark PMD. Meer op: www.bmha.nl

5.5 Glas

Lespakket 'Glas: eindelijk mooi!'

Landelijke campagne Stichting Duurzaam Verpakkingsglas.

Beeldmerk en pictogrammen op website Stichting Duurzaam Verpakkingsglas.

